

Реферат на тему: "Життєвий і творчий шлях О. Блока (2 варіант)"

Олександр Блок

РЕФЕРАТ

на тему:

"Життєвий і творчий
шлях О.О.Блока"

1. Етапи становлення і творчого росту О.Блока

Олександр Блок — не тільки видатний російський поет, але й поет світового значення. Тому вивчення його життя і творчості є вкрай важливим і потрібним для усіх культур планети.

Батько майбутнього поета — юрист Олександр Львович Блок, талановитий, наділений гострим, скептичним розумом, був вродливим чоловіком, і своїм гордим, похмурым, витонченим обличчям нагадував Байрона. Але в житті він був неврівноваженою, деспотичною, хворобливо скупю людиною, у нього траплялися напади божевільних ревнощів і скаженого роздратування. Олександра Андріївна, його дружина, дочка ректора університету Андрія Миколайовича Бекетова, незабаром залишає чоловіка та їде в Петербург до батьків. Там вона і народила 16 листопада 1880 року сина. Хлопчика назвали гордим ім'ям героїв і поетів: Олександр.

Маленького Сашка обожнювали всі члени великої дружної родини: дід, бабуся, прабаба, численні тітки. Його балувала прислуга. Дитинство хлопчика минало, наче у спадкового принца. Влітку Бекетови виїжджали до свого маленького підмосковного маєтку Шахматово, і Олександр Блок назавжди палко й ніжно полюбив цей клатик землі.

Років у шість в Сашка з'явився інтерес до поезії, зокрема до віршів Жуковського і Полонського. Саме тоді й виникло в майбутнього митця бажання написати щось самому: він придумував маленькі оповідання, казки, жартівливі вірші, шаради, ребуси і з усього цього складав альбоми й журнали.

У гімназію Сашко вступив, коли йому ще не виповнилося десяти років. Величезна галаслива юрба дітей вразила звиклого до родинного затишку хлопчика першого ж дня. І, власне, аж до 17-18 років Блока сприймали як велику дитину, що її позбавила досвіду "грубого життя", життєвої тверезої дорослості теплична домашня атмосфера. І водночас незвичайність, інтелігентність, духовність родини відіграли величезну роль у його формуванні як особистості і як поета. Особливо ж близькою людиною для Олександра була його мати.

30 травня 1898 року Блок закінчив гімназію. А 31 серпня він вступив на юридичний факультет Петербурзького університету, проте незабаром зрозумів, що займатися юриспруденцією йому нецікаво, і перейшов на філологічний факультет, який закінчив

1906 року. Слід зауважити, що університет, хоча й не залишив великого сліду у його житті, проте дав йому ґрунтовну систематичну філологічну освіту, навички дослідницької роботи.

Одним із найбільших захоплень юнака був театр. Улітку 1898 року він бере участь в аматорських спектаклях у маєтку Боблово. Ця садиба, що належала Д. І. Менделєєву, другу й університетському колезі А. М. Бекетова, знаходилась в декількох верстах від Шахматова. Там Олександр Блок побачив шістнадцятирічну дочку Менделєєва Любу і закохався в неї на все життя.

Влітку 1898 року молодий поет написав багато віршів, що згодом увійшли до циклу "Віршів про Прекрасну Даму". Цей океан любовних гімнів, звернених до Л. Д. Менделєєвої став справжнім ліричним злетом молодого Блока.

Роман Олександра Олександровича з Любов'ю Дмитрівною Менделєєвою був досить напруженим, нервовим. Блоку доводилося і мук ревностів зазнавати, і тяжкої пригніченості через сувору холодність вихованої Люби. Але все одно він часто перебував у стані екзальтованого поклоніння ідеалу, що втілювався в цій золотоволосій, рум'яній, спокійній і радісній дівчині. 17 серпня 1903 року в селі Тараканово, що між Цахматовим і Бобловим, у стародавній білій церкві над рікою було влаштоване весілля.

Так було в житті. А життя супроводжували його вірші — наче щоденник, наче сповідь. Створювалася книга віршів про велике кохання, про Прекрасну Даму.

Молодий, спрямований уперед, до всього нового, Блок стає палким прихильником нового напрямку — символізму. Згодом він переріс рамки символістської естетики — бо геніальний художник не може розвиватися лише в тісних межах єдиної заданої системи. Однак перший період творчості О. Блока, його світовідчуття якнайтісніше пов'язані з ідеями символістів. У цей час Блок перебуває під величезним впливом ідеалістичного вчення Володимира Соловйова — попередника російського символізму — відомого філософа, талановитого поета, релігійного публіциста і критика.

Поступово Блок входить у літературне середовище. Він знайомиться з найвидатнішим поетом-символістом В. Брюсовим, Д. Мережковським і З. Гіппіус.

Навесні 1903 року відбувається літературний дебют Блока: деякі його вірші були надруковані в релігійно-філософському журналі "Новий шлях", що його видавав Мережковський, у "Літературно-художньому збірнику" студентів Петербурзького університету і в альманасі "Північні квіти". А в жовтні 1904 року в московському видавництві "Гриф" побачила світ перша книга Блока — "Вірші про Прекрасну Даму" (датована 1905 роком).

А життя в Росії ставало все похмурішим і похмурішим. Блок важко переживав "темну смугу убивчого спустошення" після придушення революції 1905 року.

Усе складнішими і заплутанішими стають відносини з дружиною. Іноді їм починає здаватися, що вони далекі один одному, що їх ніщо не пов'язує, що треба розлучитися. І хоч якими складними бували стосунки з Любов'ю Дмитрівною, Блок завжди повертався до неї, своєї Милої, Незрівнянної, кохав її великим, безсмертним коханням, не міг жити без неї. Своїй дружині поет присвятив безліч віршів, у тому числі вражаючу поезію

1908 року "Про доблесті, про подвиги, про славу".

Світову війну Блок сприйняв байдуже, а Жовтневу революцію зустрів беззастережно, захоплено, відразу ж повірив у її могутність, у її творчу силу. Він зневажливо писав про тих, хто злякався революції, про тих інтелігентних обивателів, що дозволяли собі знущатися з народу, який вперше одержав владу.

8 січня 1918 року Блок почав писати "Дванадцять". Написав він поему, власне, за два дні, потім, до 28 січня, лише обробляв, допрацьовував.

У перші роки Радянської влади Блок багато сил віддавав просвітницькій діяльності, і з гордістю говорив про "купу зробленого" заради Щасливого майбутнього молодії держави.

Як не дивно, він, звиклий до комфорту, найменшою мірою страждав від матеріальних нестатків, від побутового безладдя. Звичайно, їжі не вистачало, грошей не було. Він не вмів якось вивертатися, "уривати" пайки. Він умів тільки працювати. З щемливою гіркотою поет довідався, що його улюблене Шахматово розгромлене, що немає вже цього місця, з яким були пов'язані щасливі дні його життя.

Навесні 1921 року з'явилися перші симптоми страшної хвороби. У травні він поїхав з виступами до Москви, повернувся вже смертельно хворим. Нили руки й ноги, виснажувала слабкість, було важко дихати, боліло серце. Жити залишалося зовсім недовго. Він лежав у своєму крихітному кабінеті в квартирі на Офіцерській вулиці і задихався. З ним була тільки Любов Дмитрівна.

Помер Блок 7 серпня 1921 року, вранці. Поховали його на Смоленському цвинтарі, під старим кленом.

2. Проникливе відчуття вітчизни в творчості О.Блока

"Бо тема моя, я знаю тепер це твердо, без жодних сумнівів — жива, реальна тема; вона не тільки більша за мене, вона більша за всіх нас і вона всезагальна наша тема... Цій темі я свідомо й невідворотно присвячую життя".

Олександр Олександрович Блок цілковито, безмірно любив Росію, віддавав їй душу як коханій жінці. Його життя навіки переплелось з вітчизною, він приносив їй в жертву частинку себе, а вона зцілювала його душу своїм "гойним простором".

Блок бачив Росію такою, якою її бачив Гоголь — надхмарною й прекрасною. Вона — дитя Гоголя, його твориво. "Вона відкрилася йому в красі й музиці, в свисті вітру та в польоті навіженої трійки", — писав О. О. Блок у статті "Дитя Гоголя". В цю ж саму трійку й сідає поет, у ній він летить безмежними полями, розмитими й брудними шляхами Росії. Та дорогою Блок бачить те, що стискає його серце — вбогість і приниженість Вітчизни.

И в лоскутах ее лохмотий

Души скрываю наготу.

Душа поета гола, тому що гола країна. "Це — стрункий танок тисячоокої Росії, якій уже нема чого втрачати; все тіло своє вона подарувала світові і тепер, вільно кинувши руки на вітер, пішла в танок по всьому своєму безцільному, непридуманому роздоллю", — писав Блок у статті "Безчасся". Та саме безцільним роздоллям лікує Росія людину.

Треба полюбити її, "треба проїздитися по Росії", — писав перед смертю Гоголь.

Над печалью нив твоих заплачу,
Твой простор навеки люблю...
Приюти ты в далях необъятных!
Нас и жить и плакать без тебя.

О. О. Блок створив свою власну заповідь любові: "Якщо тільки полюбить росіянин Росію — полюбить і все, що є в Росії. Без хвороб і страждань, які в такій кількості накопичились в ній і в яких винні ми самі, не відчув би ніхто з нас співстраждання до неї. А співстраждання вже є початком любові..." Блок жив любов'ю до Росії, і це додавало йому сил.

У поезіях Блока лунає пророче передбачення й відчуття долі вітчизни в минулому. Величезне значення мають вірші "Скіфи" та "На полі Куликовому". Поезія "Русь" просякнута магічними й казковими мотивами. Перед нами постає така Русь, якою її створив Гоголь, повна обрядів і таємниць. Росія для Блока — це особлива країна, приречена перенести жахи й приниження, але стати переможецею. Ключ до перемоги О. О. Блок бачив у революції, в її, як він вважав, високих ідеалах. Він розглядав революцію як стихію, здатну перетворити світ. Але цього не відбулося, і поетова мрія розвіялась, як мана, лишивши в душі лише гіркий осад надій, які не справдилися.

"Вітчизна — це життя або смерть, щастя або загибель". Життя за таким принципом для Блока — не фанатизм, а цілковита Відданість Росії. Поет вірив, що настане час, коли на країну впаде промінь сонця, і вона заграє всіма кольорами райдуги. Сьогодні, на рубежі третього тисячоліття, тільки ми маємо вибирати між життям і смертю і тим самим визначати свою долю.

3. Проникливе відчуття вітчизни у творчості Олександра Блока

"Бо тема моя, я знаю тепер це твердо, без жодних сумнівів — жива, реальна тема; вона не тільки більша за мене, вона більша за всіх нас і вона всезагальна наша тема... Цій темі я свідомо й невідворотно присвячую життя".

Олександр Олександрович Блок цілковито, безмірно любив Росію, віддавав їй душу як коханій жінці. Його життя навіки переплелось з вітчизною, він приносив їй в жертву частинку себе, а вона зцілювала його душу своїм "гойним простором".

Блок бачив Росію такою, якою її бачив Гоголь — надхмарною й прекрасною. Вона — дитя Гоголя, його твориво. "Вона відкрилася йому в красі й музиці, в свисті вітру та в польоті навіженої трійки", — писав О. О. Блок у статті "Дитя Гоголя". В цю ж саму трійку й сідає поет, у ній він летить безмежними полями, розмитими й брудними шляхами Росії. Та дорогою Блок бачить те, що стискає його серце — вбогість і приниженість Вітчизни.

И в лоскутах ее лохмотий
Души скрываю наготу.

Душа поета гола, тому що гола країна. "Це — стрункий танок тисячоокої Росії, якій уже нема чого втрачати; все тіло своє вона подарувала світові і тепер, вільно кинувши

руки на вітер, пішла в танок по всьому своєму безцільному, непридуманому роздоллю", — писав Блок у статті "Безчасся". Та саме безцільним роздоллям лікує Росія людину. Треба полюбити її, "треба проїздитися по Росії", — писав перед смертю Гоголь.

Над печалью нив твоих заплачу,

Твой простор навеки люблю...

Приюти ты в далях необъятных!

Нас и жить и плакать без тебя.

О. О. Блок створив свою власну заповідь любові: "Якщо тільки полюбить росіянин Росію — полюбить і все, що є в Росії. Без хвороб і страждань, які в такій кількості накопичились в ній і в яких винні ми самі, не відчув би ніхто з нас співстраждання до неї. А співстраждання вже є початком любові..." Блок жив любов'ю до Росії, і це додавало йому сил.

У поезіях Блока лунає пророче передбачення й відчуття долі вітчизни в минулому. Величезне значення мають вірші "Скіфи" та "На полі Куликовому". Поезія "Русь" просякнута магічними й казковими мотивами. Перед нами постає така Русь, якою її створив Гоголь, повна обрядів і таємниць. Росія для Блока — це особлива країна, приречена перенести жахи й приниження, але стати переможецею. Ключ до перемоги О. О. Блок бачив у революції, в її, як він вважав, високих ідеалах. Він розглядав революцію як стихію, здатну перетворити світ. Але цього не відбулося, і поетова мрія розвіялась, як мана, лишивши в душі лише гіркий осад надій, які не справдилися.

"Вітчизна — це життя або смерть, щастя або загибель". Життя за таким принципом для Блока — не фанатизм, а цілковита Відданість Росії. Поет вірив, що настане час, коли на країну впаде промінь сонця, і вона заграє всіма кольорами райдуги. Сьогодні, на рубежі третього тисячоліття, тільки ми маємо вибирати між життям і смертю і тим самим визначати свою долю.